

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2012

Rudolf Vladimír Andraschko

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Rudolf Vladimír Andraschko

**Prosazování energetického programu ČR během
předsednictví ČR EU v první polovině roku 2009
ve stínu energetické krize na Ukrajině a pádu
vlády ČR**

Bakalářská práce

Praha 2012

Autor práce: **Rudolf Vladimír Andraschko**

Vedoucí práce: **Tomáš Weiss, Ph.D., M.A.**

Rok obhajoby: 2012

Bibliografický záznam

Andraschko, Rudolf Vladimír, *Prosazování energetického programu ČR během předsednictví ČR EU v první polovině roku 2009 ve stínu energetické krize na Ukrajině a pádu vlády ČR*, Praha, 2012, 32 s, Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Tomáš Weiss, Ph.D., M.A.

Abstrakt

Bakalářská práce *Prosazování energetického programu ČR během předsednictví ČR EU v první polovině roku 2009 ve stínu energetické krize na Ukrajině a pádu vlády ČR* si klade za cíl stručně zhodnotit, zdali měly dva vybrané faktory, tedy energetická krize na Ukrajině a pád vlády České republiky 24.března 2009, vliv na prosazování energetické politiky České republiky během jejího předsednictví Radě Evropské unie. Práce vychází z rozboru programového prohlášení České republiky, které bylo publikováno ještě před zahájením předsednictví, a porovnává jej s dosaženými výsledky pod vlivem zkoumaných událostí. Oba vybrané faktory se bytostně dotýkaly schopnosti České republiky prosadit svůj energetický program. Zatímco plynová krize však byla mezistátním konfliktem, který přímo ovlivňoval bezpečnost států Evropské unie a souvisel s programovým prohlášením českého předsednictví, pád vlády ČR byl vnitropolitickým vyústěním dlouhodobě problematické situace v parlamentu České republiky po volbách v roce 2006.

Abstract

The bachelor thesis *Prosazování energetického programu ČR během předsednictví ČR EU v první polovině roku 2009 ve stínu energetické krize na Ukrajině a pádu vlády ČR* aims to briefly evaluate if the two chosen factors, the Russia-Ukraine gas crisis and the fall of the government of the Czech Republic on the 24th of March 2009, had any effect on the upholding of the energy policy of the Czech Republic during its Presidency of the European Union. The thesis is based on the analysis of the work programme of the Czech Republic that was published before the actual presidency, and its comparison to achieved outcomes with consideration of the designated affairs. Both chosen factors are closely linked to the ability of the Czech Republic to uphold its energy policy. But while the gas crisis was an interstate conflict which directly influenced the safety of the European Union countries, the fall of the government of the Czech Republic was a domestic outcome of a long-term problematic situation in the parliament after the elections in the year 2006.

Klíčová slova

Česká republika, Evropská unie, Energetická politika, 2009, Prosazování

Keywords

Czech Republic, European Union, Energy policy, 2009, Upholding

Rozsah práce: 63 692 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17.5.2012

Rudolf Vladimír Andraschko .....

Poděkování

Rád bych poděkoval panu doktoru Weissovi za vstřícnost a rady při vedení mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval panu docentu Vykoukalovi za podnětné poznámky a trpělivost, kterou projevil nejen během konzultací nad moji bakalářskou prací.

[Zde vložte projekt]

Obsah

Úvod.....	2
1. Vymezení bakalářské práce	3
1.1 Vymezení tématu	3
1.2 Užitá metodologie.....	4
1.3 Rozbor literatury	7
2. Předsednictví České republiky	10
2.1 Definice předsednictví.....	10
2.2 Program České republiky během předsednictví Evropské Unii	13
3. Plynová krize v na počátku roku 2009.....	15
3.1 Protagonisté a problematika	15
3.2 Dopady na předsednictví České republiky.....	16
4. Pád vlády ČR	18
4.1 Protagonisté a problematika	18
4.3 Dopady na předsednictví České republiky.....	21
5. Diskuze	23
Závěr	24
Summary	27
Použitá literatura	29

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je energetická politika České republiky během jejího předsednictví Evropské unii během první poloviny roku 2009 a způsob, jakým bylo její prosazování ovlivněno plynovou krizí probíhající mezi Ukrajinou a Ruskou federací na přelomu let 2008 a 2009 a pádem vlády České republiky 24. března 2009.

Téma této práce jsem si zvolil zejména vzhledem k jeho akademické zajímavosti a dle mého názoru nedostatečného zpracování. Samotnému předsednictví bylo věnováno v českých médiích i v akademické obci množství prostoru. Energetické politice České republiky, jedné ze tří priorit, však bylo věnováno pouze omezené množství pozornosti, přestože se jedná o velmi významné téma.

Cílem této práce je stručně zhodnotit vliv rozebíraných událostí, plynové krize probíhající mezi Ukrajinou a Ruskou federací a pádu vlády České republiky 24. března 2009, na prosazování energetické politiky během předsednictví České republiky Evropské unii.

V úvodní kapitole této bakalářské práce se věnuji jejímu vymezení. V první kapitole se nejdříve snažím přesně popsat a definovat téma, které je zde mnou rozebíráno, následně se přesouvám k definici metodologie této práce, třetí část první kapitoly se pak věnuje rozboru literatury, které se k mému tématu vztahuje. V druhé kapitole se rozepisují již o samotném předsednictví České republiky. První podkapitola definuje samotné předsednictví, jeho funkci a jeho slabiny. Druhá podkapitola pak hovoří o energetickém programu České republiky a hovoří o pro tuto práci relevantních částech. Třetí kapitola se pak zabývá plynovou krizí probíhající na počátku roku 2009. Nejdříve rozebírám samotnou událost a snažím se analyzovat její pozadí. V druhé části třetí kapitoly předkládám informace o vlivu této události na České předsednictví, jak se jej dotýkalo a jaká mezi plynovou krizí České republiky a Evropské unie byla spojitost. Čtvrtá kapitola rozebírá pád vlády České republiky v březnu roku 2009. Nejdříve rozebírám samotný pád vlády, jeho pozadí a průběh. V druhé podkapitole vztahuji tuto událost k předsednictví a vyvozuji, jaké dopady na něj a zejména na prosazování energetické politiky České republiky mělo. V diskuzi se následně snažím vyvodit z výše uvedených kapitol závěry a zodpovědět svoji hypotézu.

V této práci čerpám zejména z primárních zdrojů vyprodukovaných jak samotným předsednictvím, tedy programového prohlášení a dalších dokumentů, které předsednictví publikovalo před, během či po svém konci (například seznam nejdůležitějších jednání, která během předsednictví proběhla), tak Evropskou unií, kde se jedná zejména o směrnice Evropské unie přijaté či vyjednané během předsednictví České republiky. Na základě těchto dokumentů pak porovnávám deklarované priority s děním během předsednictví, které dokládám množstvím zpráv v médiích (českých i zahraničních). K přiblížení teoretického pozadí historického institucionalismu využívám nejvíce knihu Jana Karlase *Forma mezinárodních institucí: teoretická analýza*. K vysvětlení pozadí

předsednictví, jeho organizaci, vývoje a funkcí pak využívám zejména dvou knih pana Petra Kanioka, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost* a *Předsednictví Rady EU – Příběh půlstoletí*. V menší míře je pak užito dalších knih a internetových zdrojů.

1. Vymezení bakalářské práce

1.1 Vymezení tématu

Česká republika předsedala v první polovině roku 2009 Evropské unii, respektive radě EU, jako druhá v rámci předsednického tria Francouzské republiky, České republiky a Švédského království.

Předsednictví České republiky, teprve druhé předsednictví „nových“ států Evropské unie (po Slovinské republice, která zastávala předsednictví o rok dříve, tedy v první polovině roku 2008¹) vycházelo symbolicky na pětileté výročí velkého takzvaného východního rozšíření Evropské unie o osm post-komunistických zemí, Maltu a Kypr a taktéž na 20. výročí pádu Železné opony v Evropě, které toto rozšíření ve svém důsledku umožnilo. Byla to však také mezní událost, která dala po dlouhé době České republice velmi reálnou možnost pozitivně se zviditelnit ve světovém tisku srovnatelnou ve své historii snad pouze s nestálým členstvím v Radě bezpečnosti OSN v letech 1994 až 1995². Navíc umožnila relativně malému státu v rámci Evropské unie představit svoji vizi budoucího směřování a vnitřního trhu, zlepšit svoji mezinárodní prestiž a snadno dostat na jednání dne pro sebe podstatné problémy či záležitosti, které jsou důležité pro region a Visegrádskou skupinu³.

O tom, zdali byly výše uvedené skutečnosti a předpoklady naplněny, šance využity a zdali se Česká republika dokázala se svojí rolí vyrovnat, se vášnivě diskutovalo napříč médii a odbornou veřejností několik měsíců (a občas stále diskutuje), a ač je tato diskuze stále velmi lákavá, tato práce si v žádném ohledu neklade za cíl shrnout tuto diskuzi, vyjádřit se k ní či do ní jakkoliv vnést nové argumenty. Místo toho je cílem této práce jen velmi úzký výsek předsednictví a okolnosti okolo něj, což lépe odpovídá rozsahem i obsahem velikosti zadané bakalářské práce. Bližší vymezení tématu a jeho jasná definice taktéž umožní zůstat objektivní a vyvarovat se nepodložených spekulací, které jsou často s podobnými diskuzemi spojené.

---

¹ Více informací o slovinském předsednictví viz například oficiální stránky slovinského předsednictví na adrese: <http://www.eu2008.si/en/>, ověřeno dne 10.4.2012

² O působení České republiky v Radě bezpečnosti OSN viz informace na stránkách MZV ČR, *Rada Bezpečnosti OSN*, autor neuveden: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/osn/uvod_do_osn/rada_bezpecnosti_osn_un_security_council.html, ověřeno 28.3.2012

³ Více o spolupráci a společných přípravách viz například oficiální stránky Visegrádské skupiny, *The Visegrad Group: the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia*, které jsou k dispozici na <http://www.visegradgroup.eu/>, ověřeno dne 10.4.2012

Česká republika v rámci svého předsednictví Evropské unii představila program s podtitulem „Evropa bez bariér“⁴, který se obtáčí okolo tří hlavních priorit, někdy přezdívaných „tři E“ (podle počátečních písmen), tedy ekonomiky, energetiky a Evropy ve světě. Jakkoliv důležité jsou priority ekonomiky a Evropy ve světě, tato práce se bude zaměřovat pouze na prioritu energetiky a na prosazování sestaveného programu ve světle dvou konkrétních událostí, které postihly předsednictví České republiky během jeho průběhu. První událostí a jejími rozebíranými dopady je plynová krize probíhající jako spor Ukrajiny s Ruskou federací o platby za tranzitní poplatky a dodávky plynu, která postihla České předsednictví hned z jejího kraje a vyžadovala neodkladnou reakci na straně Evropské unie a České republiky. Druhým zkoumaným faktorem v této práci je pak pád České vlády po vyslovení nedůvěry opozicí vedené ČSSD v Poslanecké sněmovně České republiky dne 24. března 2009 a jeho dopad na prosazování energetického programu českého předsednictví.

Obě zpracované události jsou v průběhu této práce stručně představeny, je vysvětleno jejich pozadí a role v České republice. Následuje jejich role na mezinárodní scéně a dopad na prosazování programu energetické politiky České republiky.

Mojí otázkou je, zdali a jak tyto události ovlivnily prosazování energetické politiky České republiky během jejího předsednictví. Moje stanovená hypotéza pro tuto práci je, že ano. Zmíněné faktory ovlivnily prosazování energetické politiky České republiky, a to plynová krize pozitivně a pád vlády negativně.

1.2 Užitá metodologie

Obsáhlejší téma této práce, energetická politika České republiky během jejího předsednictví Evropské unii v roce 2009, je samo o sobě velmi široké. Stovky stran, které jsou napsány o každém z probíhajících či již minulých předsednictví, analýz jejich dopadů, zisků a s nimi spojených nákladů dokazují, že téma je třeba zúžit, zejména pro účely rozsahu bakalářské práce, a to i pokud k nim nepřičteme další tisíce stran popsaných rozličnými teoriemi a názory (nejen) na budoucí směřování energetické politiky Evropské unie.

Jednou z možností zúžení tématu je přesná definice otázky a hledané odpovědi, její vymezení a rozštěpení na jednotlivé prvky, které jsou uchopitelné samostatně. Druhá možnost je pak definice vhodné metodologie, která vyjasní, které části dění či teoretických skutečností ve sledovaném období, lokalitě či jinak vymezeném segmentu reality, jsou relevantní a případně poskytne náhled a vysvětlení konkrétních situací. Pro tuto práci je mojí zvolenou koncepční opcí teorie nového

---

⁴ Více viz oficiální program předsednictví České republiky 2009, který se dá nalézt na níže uvedeném odkaze: http://www.euroskop.cz/gallery/38/11622-pracovni_program_ceskeho_predsednictvi_evropa_bez_barier.pdf, ověřeno 9.4.2012

institucionalismu, respektive jeho součást historický institucionalismus. Práce samotná je poté analýzou.

Historický institucionalismus je jedním z mnoha odvětví širšího proudu nového institucionalismu, který se objevuje v druhé polovině dvacátého století, většinou se konkrétněji uvádí druhá polovina či konec 70. let 20. století⁵. Teorie historického institucionalismu pak, stejně jako jiné formy nového institucionalismu⁶, definuje jako přednostní funkci institucí ve společnosti, jejich výstupy, zájmy a interakci a tvrdí, že jsou to zejména instituce, které ovlivňují běh, vývoj, tradici společnosti, dělení moci a naopak omezování moci k ní (čímž navazuje na původní institucionalismus). V tom je v přímém protikladu k behaviorismu, který se zajímá zejména o jedince a jejich interakci v rámci společnosti. Instituce hrají pouze sekundární roli. Je pravdou, že nový institucionalismus částečně smývá tuto hranici vzetím na vědomí schopnosti nejvýznamnějších jedinců ovlivnit dění ve státě, ale stále zůstává rozdělení instituce proti jednotlivci s důrazem na instituce.

Historický institucionalismus se na základě této stále široké teze dále profiluje. Podle něj jsou relevantní instituce jak formální, tak neformální⁷, ale zejména pak ty, které určitým způsobem participují na delegaci či dělení moc. Dvě specifické myšlenky, na které můžeme často narazit při rozboru historického institucionalismu je asymetrie moci a závislost na předešlých vzorech (anglicky orig. path-dependance).

Podle první zmíněné myšlenky pak: „(...) instituce ovlivňují výrazným způsobem vývoj prostřednictvím mocenských asymetrií, které vyvolávají.“⁸ S tím souvisí i takzvaná teorie svázání se, která je určitým způsobem vysvětlení častého statusu quo, ze kterého existující instituce profitují skrze čerpání moci: „Podle této interpretace vznikají instituce v důsledku snahy zúčastněných států o regulaci jejich mocenských vztahů prostřednictvím institucí. Pokud se týká následného vlivu institucí, teorie „svázání se“ přichází s argumentem, že instituce vytvářejí podněty k tomu, aby vzájemné vztahy států zůstávaly ve stabilní podobě odpovídající okamžiku vzniku daných institucí.“⁹

S tím pak podstatně souvisí zmíněná teorie závislosti na předchozích vzorech, která tvrdí, že čím déle se instituce chovají určitým způsobem, tím těžší je pak se od předchozího chování odpoutat a změnit nejen rétoriku, ale i chování, případně se přímo postavit proti letité historii. Tato vcelku logická premisa je doplněna definicí takzvaných klíčových okamžiků (orig. angl. critical junctures),

---

⁵ Jako teoretický koncept není možné přesně definovat, kdy a kde vznikl nový institucionalismus, stejně jako není možné přesně definovat vznik například behaviorismu či nihilismu. Vždy jde o vyvrcholení myšlenek a dobové nálady či pokroku. Viz například Skovajsa Marek, Nový institucionalismus v politické vědě, In *III. Kongres českých politologů*: Olomouc 8.10.9.2006, edit. Jan Němec a Markéta Šušťková, Praha – Olomouc: česká společnost pro politologické vědy, 2006, strana 888.

⁶ Jedná se zejména o normativní institucionalismus či institucionalismus racionální volby.

⁷ Viz Karlas Jan, *Forma mezinárodních institucí: teoretická analýza*, Karolinum, Praha, 2008, Strana 117

⁸ Ibidem

⁹ Ibidem, strana 121

během jejíhož průběhu může dojít k zásadní změně směřování instituce¹⁰. Celý systém má podle mého mínění z pohledu historických institucionalistů poměrně statický charakter s určitými přelomovými okamžiky¹¹, což odpovídá vývojovému charakteru Evropské unie.

Není tedy překvapením, že ve spleťtém světě institucí Evropské unie, kde se téměř neustále rodí a zanikají nové komise, výbory, zájmové skupiny a politická uskupení, je takovýto přístup velmi užitečný. Z nepřeborné masy nejrůznějších uskupení tak vyvstanou jen ty instituce, které jsou stabilní, dlouhodobé a z hlediska historického institucionalismu legitimní, jelikož participují na společenském dělení moci a její aplikaci. Taková uskupení pak mají relevantní dopad, dokážou dlouhodobě prosadit své zájmy a určovat kurz, kterým se Evropská unie vydává. Jejich zasahování vně i uvnitř Evropské unie je možné podrobit náležitému výzkumu, a to nehledě na to, jak své zásahy činí¹².

Historický institucionalismus se dá dále dělit dle svého pohledu na motivaci při dělení moci a její aplikace v rámci funkce institucí. Na základě vzorce chování při tomto procesu se dá rozdělit na takzvaný kalkulační a kulturní přístup: *„Základ a zároveň odlišnost obou přístupů tak v podstatě spočívá v rozlišení mezi logikou výhodnosti a logikou vhodnosti jako dvou různých druhů motivace aktérů, se kterými jsme se setkali již při výkladu hlavních myšlenek racionalismu a konstruktivismu (...). Stoupenci kalkulačního přístupu v zásadě předkládají racionalistickou perspektivu stavějící na logice výhodnosti, neboť nahlíží na aktéry jako na racionální hráče maximalizující svůj užitek. Naopak kulturní přístup se vyznačuje blízkostí ke konstruktivismu a jím zdůrazňované logice vhodnosti (...) Tento přístup sice nepopírá racionalitu aktérů, ale odmítá, že aktéři jednají na základě racionality definované jako maximalizace užitku. Podle „kulturního“ přístupu se aktéři namísto kalkulace svého užitku řídí svou interpretací dané situace. Tato interpretace se přitom odvíjí od existujících sociálních pravidel.“¹³*

Přímá aplikace historického institucionalismu na téma mé bakalářské práce odstraní ze zkoumaného záběru velké množství nepodstatných subjektů. Zbývající množství se pak zmenší na zpracovatelné minimum, pokud hledáme průsečík mezi historickým institucionalismem, předsednictvím České republiky Evropské unii a přesným vymezením tématu. Stejným způsobem dochází k redukci samotného sledovaného materiálu, jelikož zanikají faktory vyvolané neuznávanými činiteli či neuznávané faktory vyvolané uznávanými činiteli. Není tak třeba zohledňovat naprosto nahodilé skutečnosti zahrnující nerelevantní instituce, stejně jako není možné zkoumat události

---

¹⁰ Ibidem, strana 118

¹¹ Celá věc je tedy dost podobná s knihou Struktura vědeckých revolucí Thomase Kuhna, která hovoří o podobném principu v obecné vědě, která má vždy určitý (všeobecně přijímaný) model, zdokonaluje jej a využívá, ale který nakonec vyvrátí tzv. vědecká revoluce. Příkladem je například Newtonovské chápání fyziky, které vyvrátilo až publikování teorie relativity Albertem Einsteinem.

¹² Z hlediska metodologie je jedno, zdali se jedná o aplikaci soft či hard power a dokonce ani to, zdali jde o kroky legální či nikoliv.

¹³ Viz Karlas Jan, *Forma mezinárodních institucí: teoretická analýza*, Karolinum, Praha, 2008, Strana 117

vycházející například z přírodních událostí či komplikovaných zkušeností zahrnující nerelevantní činitele. V případě potřeby je však možné zkoumat reakce institucí na tyto zkušenosti¹⁴.

Ve světle výše uvedených informací je tedy tato práce zaměřena na uznávané činitele historického institucionalismu, zejména na předsednictví České republiky Evropské unii a na dva vybrané faktory, které ovlivnily prosazování energetického programu tohoto předsednictví.

První z faktorů je plynová krize, která se odehrála na území Ukrajiny a Ruské federace, ale ovlivnila nejen tyto země, nýbrž většinu Evropské unie omezením dodávek jedné z nejdůležitějších surovin - plynu. Jelikož se jedná o mezistátní konflikt, ve kterém vystupovaly nejvyšší zastoupení jak z Evropské unie, tak ze jmenovaných států, historický institucionalismus se zde dá velmi dobře použít k selekci a zpracování tématu. Jak průběh, tak její výsledky jsou pro tuto práci relevantní, stejně jako pro zvolenou metodologii.

Druhý faktor, pád vlády České republiky během předsednictví Evropské unii, je jako institucionální proces stejně tak historickým institucionalismem v celé výši rozeznáván – zasahují do něj (či jej vyvolávají) špičky vnitrostátní politiky a jeho důsledkem byl pád vlády, která je taktéž zakotvena jako centrální součást Českého státu, respektive jeho ústavního pořádku.

Oba tyto faktory mají dle mé hypotézy schopnost ovlivnit prosazování energetické politiky České republiky během jejího předsednictví Evropské unii v roce 2009 z mnoha úhlů a jako takové jsou relevantní pro moji bakalářskou práci. S přihlédnutím ke druhému zkoumanému faktoru, pádu vlády ČR, budu využívat spíše kalkulační než kulturní pohled historického institucionalismu.

Struktura mé práce je koncipována tak, že nejdříve dojde k vysvětlení pojmu předsednictví a programových deklarácí České republiky (kapitola dva), abych pak mohl začít rozebírat již konkrétní události. Nejdříve rozebírám jednu, vysvětlím její pozadí a její vliv na předsednictví České republiky (kapitola tři), pak to samé opakuji u druhé události (kapitola čtyři). Důsledky vyvozují v páté kapitole, diskuzi.

1.3 Rozbor literatury

Evropská unie jako fenomén přitahuje pozornost již od vzniku prvních zárodků své existence a dnes patří k jednomu z nejsledovanějších a nejdělejších témat nejen z hlediska českého a evropského publika. Desítky a stovky knih a zpráv, které o ní vycházejí, můžeme rozřadit dle mnoha kategorií, ať již dle cílového publika (odborné publikace proti knihám pro laickou veřejnost), či například dle zaměření na konkrétní část Evropské unie. Existují tak práce věnující se základní struktuře Evropské unie, jednotlivým institucím, smlouvám či výsekům činností.

---

¹⁴ Není tedy možné například zkoumat šanci na či průběh přírodní katastrofy, jako je výbuch sopky či zemětřesení, je však možné zkoumat reakci orgánů Evropské unie (například předsednictví) na přírodní katastrofu či předpokládat na základě předešlých kroků možné reakce.

Z výše jmenovaných je pro tuto práci relevantní pouze poslední uvedená kategorie, konkrétně knihy věnující se buď předsednictví či přímo předsednictví České republiky. V menší míře pak i knihy věnující se struktuře Evropské unie, a to z hlediska funkce předsednictví v Evropské unii.

Pokud se zaměříme přímo na předsednictví Evropské unie, nenalezneme příliš titulů, které by se mu věnovaly jinak než okrajově. Ještě před samotným předsednictvím napsal a vydal (respektive v jeho průběhu v roce 2009) PhDr. Petr Kaniok, Ph.D. působící na Masarykově univerzitě v Brně knihu s názvem *Předsednictví Rady EU – příběh půlstoletí*, ve které stručně shrnuje jednak funkci předsednictví a české přípravné práce na něj. Stejný autor se v další publikaci *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, která vyšla v roce 2010, vyjadřuje jednak znovu k přípravě, ale již i k průběhu a událostem provázejících předsednictví České republiky v první polovině roku 2009. Tyto dvě knihy jsou v České republice stále unikátní, jelikož se jako jedny z mála publikací soustředí přímo na předsednictví samotné.

Podobně teoretickou přípravu na samotné předsednictví jako v první jmenované knize pana doktora Kanioka nabízí kniha vydaná v roce 2008 panem Janem Karlasem ve spolupráci s kolektivem autorů pod názvem *Jak předsedat Evropské Unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009*. Tato krátká práce se snaží zejména shrnout koncepční základ, na kterém by mělo být předsednictví České republiky postaveno a předkládá v ní návrh možných priorit pro předsednictví.

O rok dříve, v roce 2008, vyšel v Budapešti sborník prací nazývaný se *New perspectives for the EU team presidencies: New members, new candidates and new neighbours*, který editovali Attila Ágh and Judit Kis-Varga. V něm, zejména v první části, rozebírají autoři možnosti a hranice předsednictví tria Francouzské republiky, České republiky a Švédského království včetně programové stránky předsednictví.

Za zmínku ve vztahu k předsednictví České republiky pak stojí i například krátká publikace vydaná v Bruselu autorem Piotrem Maciejem Kaczyńskim pod názvem *Lessons from the Czech EU Presidency* a záštitou CEPS¹⁵, která vyšla v roce 2009, a která se snaží nastínit bolesti a neúspěchy Českého předsednictví během jeho průběhu a závěru.

O rok později, v roce 2010, se objevuje práce pod názvem *The Czech and Slovenian EU presidencies in a comparative perspective* jako společné dílo Petra Druláka a Zlatka Šabice porovnávající předsednictví dvou „nových“ zemí Evropské unie a jejich výkonu jako předsednických zemí v komparačním srovnávání.

Českého předsednictví v roce 2009 se taktéž lehce dotýká kniha *Česká republika a Evropská unie*, kterou vydal v roce 2010 Baun Michael a Marek Dan, a která se snaží shrnout celou historii cesty České republiky do Evropské unie, stejně jako působení a role České republiky ve strukturách

---

¹⁵ Centre for European Policy Studies, bruselský think-tank – více informací viz oficiální stránky think-tanku <http://www.ceps.eu/>

Evropské unie od jejího vstupu v roce 2004. Zvláštní pozornost je věnována čerpání ze strukturálních fondů a transpozice *aquis communautaire* do právního řádu České republiky.

Všechny tyto knihy se zabývají v určité formě průběhem předsednictví či přípravou na něj a jako takové jsou relevantní i pro tuto práci. Žádná z nich se však neomezuje přímo na energetickou politiku či na hloubkový rozbor konkrétních událostí v jiné podobě než retrospektivního hodnocení (s výjimkou prací pana Kanioka, které se zabývají přímo a pouze předsednickou funkcí).

Na stejný problem narazíme, pokud se podíváme do okolního světa. Naprostá většina literatury, která je o předsednictví publikována, se dá zařadit do kategorie zpětného hodnocení již proběhlého předsednictví a velmi často pochází ze země, kde toto předsednictví proběhlo¹⁶. Další kategorií knih, které se o předsednictví zajímají, bývají buď kratší studie uvedené v nejrůznějších sbornících, často se vyjadřující k nějaké konkrétní události či aspektu předsednictví, případně provádějící komparaci, nebo je předsednická funkce zmíněna pouze okrajově v rámci rozsáhlejší práce zabývající se Evropskou unií. Zejména v minulosti je toto nejspíše důsledkem volného institucionálního zakotvení předsednické funkce.

Ohledně samotné institucionální moci a vlivu předsednictví v podobě, v jaké jej prodělala Česká republika, však bylo publikováno i několik analytických prací. Za nejkompaktnější považuji práci pana Roberta Thomsona, *The Council Presidency in the European Union: Responsibility with Power*, která se snažila odpovědět na to, zdali vůbec a případně jak jsou předsednictví schopna uplatnit svůj vliv. Práce poměrně jasně identifikovala pozitivní odpověď na otázku, zdali má předsednictví vliv na přijímanou legislativu a jaké pozadí se dá v tomto směru vysledovat¹⁷.

Je otázkou, zdali bude předsednictví do budoucna věnováno na akademické půdě více pozornosti, ale je to pravděpodobné. Vzhledem ke stále větší propojenosti předsednictví a novým funkcím, které přinesla Lisabonská smlouva, by se předsednictví mělo stát vděčnějším tématem, než bylo v minulosti. Rostoucí počet zemí taktéž přináší náměty na mnohé úvahy nad funkcí předsednictví a možnostech, které má, stejně jako roste počet záznamů a materiálů ke komparaci. Bude však ještě nejspíše několik let trvat, než si nová historická zkušenost vytvoří dostatečnou legitimitu a plně se usadí v nové podobě.

---

¹⁶ Zvýšený zájem o funkci předsednictví je možné pozorovat i v České republice úměrně k blížícímu se funkčnímu období České republiky jako předsednické země

¹⁷ Důkladnější rozbor viz Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 114 - 115

2. Předsednictví České republiky

2.1 Definice předsednictví

Než přikročíme k samotnému vysvětlení faktorů a způsobu, jakým ovlivňovaly prosazování energetické politiky předsednictví České republiky, je potřeba si přesně definovat, co vlastně předsednictví Evropské unie je.

Jako stručnou definici předsednické funkce Rady EU, můžeme uvést například následující: „Předsedající země svolává a řídí všechna zasedání Rady EU a jejích pracovních výborů, je vyjednavatelem kompromisů napříč členskými státy a jménem Evropské unie také jedná s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. Zastupuje Radu EU při kontaktech s ostatními institucemi EU, zejména pak s Evropským parlamentem a Evropskou komisí.“¹⁸

Jiná definice pak určuje předsednickou funkci takto: „Předsednictví je nejučinnějším nástrojem pro národně podmíněné ovlivňování chodu celého společenství protože umožňuje jednotlivým zemím realizovat vlastní priority (...) Země v čele Společenství neovlivňuje pouze činnost na úrovni Evropské rady, ale v daném půlročním období ovládá také celou rozvětvenou strukturu Rady EU a jí podřízených výborů. Předsedající stát určuje a řídí agendu tohoto orgánu ve všech jeho formách a současně jim předsedá.“¹⁹

Předsednictví je v dnešní formě tedy zejména přípravná, reprezentační, organizační a vyjednávací (předsednická) role, která (kvůli rovné reprezentaci) rotuje mezi všemi zeměmi Evropské Unie dle přesně daného systému²⁰, trvá vždy půl roku a spočívá zejména v administraci a sestavování programu jednání a celkové agendy Rady Evropské Unie (často se zapomíná, že předsednická země plní svoji funkci nejen v Radě EU, ale i v COREPERu, pracovních skupinách a také Evropské radě²¹).

Samotný vývoj předsednictví byl a je velmi složitý a podléhá množství různých vlivů a změn. I nynější podoba v právním rámci Evropské unie po schválení Lisabonské smlouvy je tak jiná, než byla za průběhu předsednictví České republiky, a ta je opět jiná, než byla funkce předsednictví před dvaceti lety. Z hlediska vývoje předsednictví byly nejdůležitější tři přelomové okamžiky, a to sice uzavření Římských smluv²², uzavření Smlouvy o Evropské unii²³ a nedávné uzavření Lisabonské smlouvy²⁴. Analýza vývoje či změn, které přinesla kterákoliv z výše uvedených smluv, by vydala na samotnou bakalářskou práci a je z hlediska této práce nepodstatná. Zásadní je pouze to, v jaké

¹⁸ Citováno z oficiálních stránek předsednictví České republiky (autor neuveden), *Co je to předsednictví v Radě EU*, viz: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-council-presidency/co-je-to-predsednictvi-v-rade-eu-503/>, 28.4.2012

¹⁹ Viz Fiala Petr a Pitrová Markéta, *Evropská unie*, Centrum pro studium demokracie a kultury, druhé aktualizované vydání, Brno, 2009, strana 214 - 215

²⁰ Více o rotačním principu viz Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 38 - 41

²¹ Viz Šlosarčík Ivo, *Politický a právní rámec evropské intergrace*, Wolters Kluwer ČR, Praha, 2010, strana 37

²² Viz Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 18 - 25

²³ Ibidem, strana 28 - 33

²⁴ Ibidem, strana 33 - 37

podobně předsednictví bylo, když se jej ujala Česká republika, tedy těsně před platnou Lisabonskou smlouvou.

Je nesmírně důležité si uvědomit, že předsednictví jako takové nemá žádné silové či jiné jednostranné nástroje, jak přinutit ostatní členy Evropské unie k určité akci. Je ve své podstatě opravdu jen organizátorem a předsedou, který řídí a směřuje diskuzi, ne však kontrolorem či rozhodujícím článkem. Pokud pak zanedbáme pro tuto práci nepodstatné součásti předsednictví, jako je vnější reprezentace a přípravná část²⁵, zůstanou nám pouze organizační a vyjednávací role, které jsou z hlediska prosazení programu často klíčové.

Nástroje předsednictví pak můžeme shrnout, pojmenovat a rozdělit na dvě kategorie²⁶ formálních (vycházejí z Jednacího řádu Rady) a neformálních nástrojů (vycházejících ze zaběhnutých zvyklostí), které předsednická země může uplatnit během předsednictví jednak k řízení a jednak k prosazení svého programu. Pokud se podíváme na formální nástroje, jedná se o²⁷:

a) omezení počtu delegátů během jednání o klíčových záležitostech, tedy faktické určení maximální vyjednávací kapacity jednotlivých stran a tím i regulace délky následného vyjednávání

b) organizace diskuze během jednotlivých jednání a určování času, který mají jednotliví řečníci během diskuze, tedy možnost omezit rozsah diskuze na předem stanovený rámec, případně zamezení uvíznutí jednání a možnost přinutit jednotlivé strany ke stručnosti a posunu k dalším bodům na programu, zejména pokud hrozí přílišné zabředání do detailů projednávaného tématu

c) požadování písemného stanoviska před samotným průběhem jednání, čímž předsednická země získá jak informace, tak čas na přípravu na jednání a své argumentace

d) omezení diskuze na prezentování odlišných stanovisek, čímž země se stejným stanoviskem prezentují svoji pozici pouze skrze jednu zemi (delegaci) a ne každý zvlášť, což může opět usnadnit diskuzi, omezit rozsah rozepří a donutit země sjednotit se a společně zaujímat kompromisní stanoviska.

Pokud si definujeme neformální nástroje, pak se jedná o následující²⁸:

a) Indikativní hlasování před samotným projednáváním, čímž může předsednická země získat informace o reálném stavu věcí před samotným hlasováním.

b) Užívání kulatého stolu k zjišťování stanovisek jednotlivých států, což umožní předsednické zemi lépe kontrolovat situaci, získat informace a snáze najít kompromis.

---

²⁵ Uvědomuji si, že přípravná část může hrát velmi důležitou roli, ale z hlediska zjednodušení jsem se rozhodl chápat pod termínem přípravné části pouze technickou část, zatímco samotné sestavování programu a další techniky, které mohou pomoci předsedající zemi v její roli a řízení jednání, jsem zahrnul již do vyjednávací části. A to i přestože například organizace, ve které země následují a dle které vystupují se svými příspěvky do diskuze, čas a délka jednání, pauzy na oběd atp. patří nepochybně do přípravné části.

²⁶ Dělení dle Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 76 - 77

²⁷ Rozdělení dle Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 76 - 77

²⁸ Ibidem, strana 77 - 81

c) Takzvané „turné metropolemi“ předsednickou zemí, což znamená separátní jednání v každém z hlavních měst opět za účelem získání informací a vyjádření od jednotlivých účastníků před samotným jednáním na půdě Evropské unie.

d) Zpověď jednotlivé země, tedy soukromé rozhovory na bilaterální úrovni za účelem zjištění pozice země a případného předjednání oboustranných či jednostranných ústupků.

e) Přerušování jednání předsednickou zemí, které může dát čas využít další formální či neformální nástroje, ale také může pomoci zmírnit emoce a poskytnout novou perspektivu s časovým odstupem.

f) Balíkový princip jednání, který umožňuje předsedající zemi nabídnout ústupky všem stranám výměnou za schválení jednotného balíku změn. Jde pak o takzvanou „win-win“ situaci, kdy se každý z účastníků podvolí společnému kompromisu, aby získal pro něj důležitou část celku.

g) Neformální pracovní jednání, která jsou opět užitečná zejména jako zdroj informací a možnosti předjednání pozic.

Jak je z uvedených nástrojů zřejmé, předsednická země nemá k výkonu a prosazení svého programu silné páky. Nemůže žádným způsobem přinutit vzpírající se členskou zemi ke změně svého stanoviska a zbývá jí v rukou pouze několik málo diplomatických nástrojů, kterými se může snažit vytěžit z té či oné situace nejvíce.

Na druhou stranu však předsednictví má k dispozici velké množství moci skrývající se v její privilegované pozici, a pokud má dostatečnou zásobu informací, respektu a zejména důvěry u dalších zastoupení členských států, může snadno využít své znalosti situace a lehkého nátlaku skrze výše uvedené formální a neformální kroky k získání ústupků, které ve finále promění ve svůj úspěch a naplnění svého programu. Je však důležité zmínit, že z výše uvedeného vyplývá také slabost předsednictví v případě delegitimizace jeho pozice a náročnost na důvěru v roli předsednické země. Žádná členská země nebude logicky dobrovolně oslabovat svoji pozici vůči předsednictví, které nerespektuje a vidí jako nelegitimní, což odpovídá kalkulačnímu pohledu historického institucionalismu. Síla i slabost předsednictví se tedy točí okolo jediného okamžiku: „(...)vyjednávací práce v Radě, která předsednictví staví do pozice privilegovaného vlastníka informací. Znalost postojů ostatních aktérů, kterou oproti jiným státům předsednická země disponuje, se zdá být nejdůležitějším nástrojem předsednického vlivu.“²⁹

Předsednictví je tedy funkce velmi těžko postihnutelná, závislá na pečlivé práci s daty a schopnosti reagovat na nastalou situaci. S tím je spojena i velmi obtížná možnost hodnotit jednotlivá předsednictví v celém jejich rozsahu, přestože se o to jak média, tak odborná veřejnost snaží již řadu

---

²⁹ Citováno z Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 114

let³⁰, a řada kritiky, která cílí zejména na rotační princip předsednictví za použití dvou klasických námitek: „První je příliš krátká doba předsednictví, která neumožňuje předsednictví většinu ze svých iniciativ dokončit. Druhou typickou námitkou proti rotujícímu předsednictví je malá administrativní kapacita a omezená zkušenost malých a středně velkých států EU, které nutně opomíjejí tu část agendy EU, která je „nezajímavá“ nebo s ní mají jen omezenou zkušenost.“³¹

2.2 Program České republiky během předsednictví Evropské Unii

Předsednictví Evropské unii, tedy ve své podstatě předsednictví Radě Evropské unie, v sobě má zakotveno mnohé překážky a vyžaduje komplexní, několikaletou přípravu. Je nutné nejen sestavit komplexní program a stanovit priority předsednictví, ale také zajistit prostory pro jednání a konference, vyškolit personál, zajistit techniku a zázemí pro agendu, stejně jako je nutné zajistit zázemí pro novináře z nejrůznějších zemí. Nejinak tomu bylo i u České republiky a jejího předsednictví, kde můžeme první přípravy vidět již v roce 2006³².

Před rozbořem událostí níže uvedených je vhodné podívat se na samotný program, který si Česká republika vytyčila a vnímat jej z globálního hlediska. Kromě toho, že je koncipovaný nejen pro své priority, ale obsahuje svojí agendou celkové fungování Evropské unie, jak je nutné, je program ideálním vodítkem pro stanovení referenčního rámce této práce, jelikož stanoví, čeho chtělo samo předsednictví dosáhnout.

Již v úvodním zdůraznění priorit České republiky, v sekci Energetika, nalezneme základní definici a zároveň odpověď na tuto otázku: „*Snahou předsednictví bude v návaznosti na závazky Evropské rady z března 2007, obsažené ve Schváleném klimaticko-energetickém balíčku, připravit cestu k dosažení širokého mezinárodního konsensu, jak celosvětově čelit klimatické změně, kterého by mělo být dosaženo na konci roku 2009 v Kodani.*“³³

Dále se zde definuje: „*Energetická bezpečnost je základním předpokladem fungování unijních ekonomik. Ve světle rostoucí závislosti EU na dovozech zdrojů energie z okolního světa nabývá zvláštní naléhavosti. Cílem EU na tomto poli je dosáhnout větší teritoriální diverzifikace dodavatelů, pestřejší palety využívaných zdrojů, posílení obnovitelných zdrojů a vytvoření skutečně jednotného trhu energií v rámci EU, který by umožňoval solidaritu v krizových situacích. Celkově je třeba směřovat ke*

³⁰ Viz Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 108 - 113

³¹ Citováno z Šlosarčík Ivo, *Politický a právní rámec evropské integrace*, Wolters Kluwer ČR, Praha, 2010, strana 38

³² Ohledně příprav viz například informace zveřejněné na oficiálních stránkách Vlády České republiky s podtitulem *TÉMA: Přípravy českého předsednictví 2009*, k dohledání na <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-pripravy-ceskeho-predsednictvi-2009-35725/>, ověřeno 19.4.2012

³³ Citováno z *Pracovního programu českého předsednictví: Evropa bez Bariér*, strana V, k nahlédnutí či stažení na: http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf, ověřeno dne 18.4.2012

snižování energetické náročnosti ekonomiky a snížení dopadů energetiky na životní prostředí na evropské i celosvětové úrovni.

Na základě analýz a návrhů Komise, zejména jejího Strategického energetického přehledu, bude předsednictví při přípravě řešení postupovat po několika liniích naznačených již během francouzského předsednictví. Jednou z nich jsou úspory energie, účelné substituce dovážených a fosilních paliv a podpory investic do vývoje nových efektivních technologií.(...) Důležitou linií je i stabilizace vztahů se stávajícími hlavními zahraničními dodavateli energetických zdrojů, zejména vyjasnění úlohy Ruska, a budování pevných vztahů s dodavateli novými. Zvláštní význam je třeba přikládat dodavatelům z kaspické oblasti a výstavbě příslušných dopravních cest.³⁴

Široký rozsah a poněkud vágní definici v preambuli pak více rozvíjí již samotný program na stranách 6 až 8, kde se mimo jiné dočteme: *„České předsednictví bude pokračovat v rozvoji energetické politiky EU. Podpoří taková opatření, která povedou k lepšímu fungování vnitřního trhu s energiemi, zvyšování energetické účinnosti, efektivnímu využívání energetických zdrojů, úsporám energie a diverzifikaci dodávek z externích zdrojů (včetně přepravních cest). Zvolená opatření musí plně reflektovat integrovaný přístup EU k politice v oblasti energetiky a ochrany klimatu(..).“³⁵*

V podkapitole Energetické bezpečnosti se pak dočteme: *„Zajištění energetické bezpečnosti je nezbytným předpokladem ekonomického rozvoje EU a její politické stability. Předsednictví chce k jejímu posílení napomoci především ve třech směrech: identifikovat prioritní akce v infrastruktuře za pomoci analýzy poptávky a nabídky ze středně- a dlouhodobé perspektivy; podporovat rozvoj energetické infrastruktury a otevřít diskusi o možnostech zlepšení stávajících procesů po stránce legislativní i implementační; vytvářet a rozvíjet smluvní vztahy se třetími zeměmi a regiony s cílem zajistit stálé zásobování a aktivně přispět k diverzifikaci energetických zdrojů a přepravních tras. (...) V rámci vnějších energetických vztahů se pozornost českého předsednictví soustředí na Rusko, Ukrajinu a Kaspický region (...). Za českého předsednictví bude uspořádán energetický „Summit k jižnímu koridoru“, který podtrhne strategický význam producentů a tranzitních zemí zmíněného regionu. S Ruskem bude potřeba řešit všechny záležitosti plynoucí z jeho úlohy dodavatele energií na trhy EU.“³⁶*

Český program není možné tedy označit za ničím převratný, nicméně upozorňuje na skutečnosti, které byly (a stále jsou) pro východní části Evropské unie palčivé – vysoká závislost na Ruské federaci, tranzitní trasy přes nestabilní regiony (Ukrajina, Bělorusko), nedostatečná

---

³⁴ Citováno z Pracovního programu českého předsednictví: *Evropa bez Bariér*, strana V, k nahlédnutí či stažení na: http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf, ověřeno dne 18.4.2012

³⁵ Ibidem, strana 6

³⁶ Ibidem, strana 7

energetická infrastruktura a jiné s tím, že si během svého půlroku klade na bedra zviditelnit je a učinit v nich pokrok.

3. Plynová krize v na počátku roku 2009

3.1 Protagonisté a problematika

To, co dnes označujeme za plynovou krizi, byl spor, který otevřeně vypukl počátkem roku 2009, tedy téměř souběžně s předáváním předsednické role Francouzskou republikou České republice. Jádrem krize silně vnímané v Evropské unii bylo pozastavení transportu zemního plynu z Ruské federace přes území Ukrajiny do Evropy dne 7. ledna³⁷, což postihlo zejména státy tvořící východní hranici Evropské unie – tedy Slovenskou republiku a země Balkánu, z Evropské unie Bulharsko a Rumunsko. Úplnému uzavření však již předcházelo postupné omezování dodávek, rozkol byl proto v Evropě bedlivě sledován po celou dobu průběhu³⁸.

K výše uvedenému omezení dodávek vedly dlouhodobé finanční neshody mezi Ruskou federací a Ukrajinou ohledně plateb za odběr zemního plynu ze strany Ukrajiny. Zatímco Ruská federace na jedné straně ztělesňovaná společností Gazprom obviňovala Ukrajinu z dluhu většího, než 2 mld. USD³⁹ a požadovala její zaplacení, Ukrajina žádala zvýšení tranzitních poplatků z přepravovaného plynu přes své území a zároveň snížení ceny pro vlastní odběr, případně alespoň její zachování na úrovni 179 USD za 1000 m³⁴⁰ plynu.

Přestože se spor podařilo poměrně rychle vyřešit, na čemž měla svůj podíl i diplomacie Mirka Topolánka⁴¹, stojí za pozornost, že se jednalo jen o jednu kapitolu ve vleklejším konfliktu probíhajícího za hranicemi Evropské unie:

„První z vážnějších krizí se odehrála na přelomu let 2005/2006, kdy Rusko zastavilo dodávky plynu na Ukrajinu, s odůvodněním, že Kyjev odmítl akceptovat zvýšení cen, kterým by se srovnaly s cenami světovými. Rusko-ukrajinská plynová válka, během které došlo k omezení dodávek plynu do řady států EU, skončila 4. ledna 2006. Ruský energetický gigant Gazprom se tehdy dohodl

³⁷ Viz článek *Gazprom oficiálně ukončil dodávky plynu přes Ukrajinu*, autor neuveden (mil), k dispozici na: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-32339980-gazprom-oficialne-ukoncil-dodavky-plynu-pres-ukrajinu>, 22.4.2012

³⁸ Viz například Černý Jan, *V plynovodech do EU klesá tlak, Gazprom viní Ukrajinu*, k dispozici na <http://byznys.ihned.cz/c1-32125590-v-plynovodech-do-eu-klesa-tlak-gazprom-vini-ukrajinu> či, případně článek *Gazprom oficiálně ukončil dodávky plynu přes Ukrajinu*, autor neuveden (mil), k dispozici na: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-32339980-gazprom-oficialne-ukoncil-dodavky-plynu-pres-ukrajinu>, obojí 18.4.2012

³⁹ Viz Tichý Lukáš, *Dvě kola rusko-ukrajinské plynové krize 2009*, k dispozici na: <http://www.euroskop.cz/46/11211/clanek/dve-kolarusko-ukrajinske-plynove-krize-2009>, ověřeno 1. května 2012

⁴⁰ Ibidem

⁴¹ Ohledně role předsednictví České republiky na vyjednávání během plynové krize viz například bakalářská práce Blínkové Karolín, *Role českého předsednictví při řešení plynové krize v lednu 2009*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, k dispozici na adrese: http://is.muni.cz/th/251805/fss_b/, ověřené 15.4.2012

s ukrajinskou monopolní společností pro distribuci ropy a zemního plynu Naftogaz na importní ceně a obě strany podepsaly smlouvu do roku 2010.⁴²

Závislost na dovozu zemního plynu do České republiky⁴³ a Evropské unie⁴⁴ je značná a opakující se problémy s dovozem z Ruské federace trápí zejména východní země Evropské unie, jak již bylo zmíněno, které jsou na dovozu z Ruska logicky závislejší díky své poloze a historickým vazbám⁴⁵.

3.2 Dopady na předsednictví České republiky

Plynová krize byla od svého počátku v České republice velmi silně sledována téměř všemi médii, a to dokonce i před samotnou eskalací v roce 2008⁴⁶. S blížícím se předsednictvím pak bylo jasné, že pokud nastane problémová situace po prvním lednu 2009, bude na České republice, aby za Evropskou unii vyjednávala o smíru či případném obnovení dodávek. K této situaci pak nakonec opravdu došlo. Vzhledem k významnosti pro evropskou politiku pak není překvapivé, že situace a vyjednávání pod taktovkou České republiky bylo bedlivě sledováno i v zahraničních médiích.

Situaci z počátku komplikovala ještě další mezinárodní situace, která si žádala neodkladnou reakci, a to vpád vojsk Izraele do pásma Gazy a boje, které následně vypukly mezi izraelskou armádou a bojovníky z organizace Hamas. Ta si vyžádala například přítomnost tehdejšího ministra zahraničí, Karla Schwarzenberga, stejně jako prezidenta Nicholase Sarkozyho⁴⁷. Koordinace dvou zahraničních krizí, které se časově téměř zcela překrývaly, pak vyžadovala na straně předsednictví pružnost v rozdělení pozornosti mezi tyto dvě události a řízení běžné (programové) agendy Evropské unie.

Přesto se obě situace podařilo poměrně záhy vyřešit, i když není zcela jasné ani v jednom případě, jak velkou roli sehrála česká delegace. Můžeme však předpokládat, že v obou případech byla přinejmenším přítomnost zahraničních zástupců užitečná jako pojistka proti růstu konfliktu. U rusko-ukrajinského konfliktu si pak troufám tvrdit, že česká kyvadlová politika přinesla několik zásadních úspěchů, například rozmístění ruských pozorovatelů v Ukrajině⁴⁸.

⁴² Viz Tichý Lukáš, *Dvě kola rusko-ukrajinské plynové krize 2009*, k dispozici na <http://www.euroskop.cz/46/11211/clanek/dve-kolarusko-ukrajinske-plynovne-krize-2009>, ověřeno 1.5.2012

⁴³ Viz článek *Závislost EU na dovozu plynu vzrůstá*, autor neuveden, k dispozici na: <http://www.euroskop.cz/8961/17712/clanek/zavislost-eu-na-dovoze-plynu-vzrusta/>, ověřeno 28.4.2012

⁴⁴ Viz Anderson Richard J., *Europe's Dependence on Russian Natural Gas: Perspectives and recommendations for a Long-term Strategy*, George C. Marshall European center for security studies, Garmisch-Partenkirchen, 2008, k dispozici online na: http://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/MCDOcs/files/College/F_Publications/occPapers/occ-paper_19-en.pdf, 19.4.2012

⁴⁵ Viz Paillard Christophe-Alexandre, *Rethinking Russia: Russia and Europe's Mutual Energy Dependence*, 2010, Journal of International Affairs, Sipa, k dispozici na: <http://jia.sipa.columbia.edu/russia-and-europe%E2%80%99s-mutual-energy-dependence>, ověřeno 18.4.2012

⁴⁶ Viz například článek Tomáše Mana, *Rusko chce po Ukrajině 2,4 miliardy dolarů. Za plyn*, k dispozici na <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=622658>

⁴⁷ Viz například článek The New York Times - Castle Stephen, *Europe Sends Two Missions to Promote Cease-Fire*, k dispozici na: <http://www.nytimes.com/2009/01/05/world/europe/05union.html>, ověřeno 8. května 2012

⁴⁸ Viz například článek Králíček Tomáš, *Topolánek zabodoval: Ukrajina přijme ruské pozorovatele*, <http://byznys.ihned.cz/c1-32501790-topolane-k-zabodoval-ukrajina-prijme-ruske-pozorovatele>, ověřeno 28.4.2012

Samotná krize však není tématem této práce, proto se podívejme, jak ovlivnila energetickou politiku České republiky během předsednictví. Velmi důležitým faktem, který plynová krize na počátku roku 2009 ukázala, byla přílišná závislost Evropské unie, zejména jejích východních částí, na dovozu zemního plynu z Ruské federace. Ta pak jako jediný dodavatel má možnost diktovat si jednostranné podmínky. V dnešní době, kdy roste rapidně poptávka i na trzích zemí východní Asie, například v Indické republice či Čínské lidové republice, pak má Ruská federace možnost zaměřit se na jiné zákazníky a Evropskou unii tak fakticky přinutit například přijmout vyšší ceny či dodatečné dohody. Zemí schopných zásobit Evropskou unii je přitom v Asii větší množství, problém je však spojen s možnými trasami dodávek, které se Ruská federace snaží kontrolovat, případně podpořit výstavbu plynovodů tak, jak potřebuje a jak se jí to hodí. Je tedy faktem, že na téměř veškerých přepravních cestách do Evropské unie kontroluje dnešní Ruská federace přinejmenším část cesty.

Další alarmující zkušenost, kterou plynová krize odhalila, byla faktická nespolehlivost transportních tras procházejících přes země východní Evropy, jako je Ukrajina a dříve též Bělorusko. Tyto země jsou často pohlceny vlastními rozpory s Ruskou federací, ať už se týkají financí či politiky, což dále oslabuje pozici Evropské unie a ohrožuje její fungování.

Ideálním reakcí ze strany Evropské unie by byla diverzifikace zdrojů, například skrze rozvoj vztahů s Kaspickým regionem, středoasijskými republikami, případně za použití zdrojů přicházející z Blízkého východu. To by mohlo poskytnout určitou oporu Evropskému trhu a konkurenci, což si mnozí v Evropě a Evropské unii uvědomují. Příkladem takového snažení je například produktovod Nabucco, který má vést přes území Turecké republiky a Balkánu, jehož osud je však dnes silně nejistý zejména kvůli finančnímu hledisku projektu⁴⁹. Stejně tak si tuto samou možnost uvědomuje i Ruská federace, která se snaží dlouhodobě prosadit své projekty Nord Stream a South Stream, přičemž projekt Nord Stream dnes již můžeme považovat za uzavřený.

Stejně tak si tuto citlivou tematiku uvědomovala Česká republika při sestavování programu předsednictví. Stačí připomenout část programu předsednictví, která se věnuje energetické bezpečnosti (viz kapitola 2.2). Plynová krize, která nastala během českého působení, pak tedy předsednictví mohla napomoci. Ukázala totiž zejména několik věcí:

a) Téměř sto procentní závislost východních zemí Evropské unie na dovozu plynu z Ruské federace, které při problémech s tranzitními zeměmi, ať ekonomickými, politickými či fiktivními, může kdykoliv bez jakékoliv předešlé diskuze dodávky omezit či v plné výši zastavit. A to i během

---

⁴⁹ Projekt Nabucco se nikdy netěšil stoprocentní podpoře. Navyšující se odhady nákladů na výstavbu však srážejí i tak nízkou šanci, že se projekt uskuteční. Viz například *Nabucco's pipes are burning*, autor neuveden, článek k dispozici na <http://www.georgiatimes.info/en/interview/65951.html>, ověřeno 10. května. Za zmínku stojí, že Českými médii proběhla v poslední době informace, že se zvažuje kvůli ceně výstavba kratší verze plynovodu. Viz například článek České televize (přesný autor neuveden) *Plynovod Nabucco je příliš drahý, zvažuje se kratší varianta*, k dispozici na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/173576-plynovod-nabucco-je-prilis-drahy-zvazuje-se-kratsi-varianta/>, ověřeno 10.5.2012

zimního období, kdy je zejména v některých oblastech taková situace velmi nebezpečná jednak pro výrobu a běžný chod ekonomiky, při dlouhodobém výpadku pak i pro civilní populaci⁵⁰.

b) Nespolehlivost tranzitních zemí, v tomto případě Ukrajiny, která je schopna dlužit obrovské částky, případně i nelegálně odebírat plyn z tranzitního vedení pro cílové země. Stejný spor ukázal nespolehlivost Ukrajiny již v roce 2006 a Běloruska v roce 2007⁵¹.

Je tedy na snadě předpokládat dva důležité důsledky tohoto problému. Prvním je bezpochyby posílení argumentů a pozice České republiky, která prosazovala ve svém programu větší diverzifikaci zdrojů a navázání užšího partnerství s alternativními dodavateli. Dle mne je na místě předpokládat, že i tradiční spojenci Ruské federace (například Spolková republika Německo) nemohli ignorovat takto silný prohrěšek na straně dodavatele a z jejich strany probíhala reakce na požadavky České republiky a dalších členů Evropské unie.

Jaké však byly faktické dopady v tuto chvíli není možné zjistit a pravděpodobně se je již nepodaří zcela do detailu vypátrat. Jistotou je, že z dnešního hlediska vidíme neúspěch předsednictví v tom, že nedokázalo zabránit dostavbě projektu Nord Stream, který zcela obchází Polskou republiku a činí ji tak závislou na dovozu Ruské ropy přes Bělorusko a Ukrajinu, zatímco Spolková republika Německo je dnes napojena na Ruskou federaci přímou linkou. Jednalo se o neschopnost vytvořit cílenou argumentaci proti tomuto projektu, vyvolat nízkou podporu u dalších partnerů přes zvýšenou legitimitu požadavků předsednictví či nebylo v důsledku pádu vlády České republiky dostatek času na důsledná vyjednávání? O tom se dnes dá pouze již spekulovat.

4. Pád vlády ČR

4.1 Protagonisté a problematika

Pád vlády České republiky během předsednictví Evropské unie dne 24. března 2009, tedy téměř v polovině probíhajícího předsednictví České republiky, bylo zejména vyústěním dlouhodobě problematické situace v parlamentu České republiky, které vyvolávalo nekončící politické boje mezi koaliční vládou vedené ODS a opozicí ČSSD a KSČM.

Parlamentní volby probíhající v roce 2006 přivedli Poslaneckou sněmovnu České republiky do patové⁵² situace. Zatímco levicové strany ČSSD a KSČM získaly po 74, respektive 26 mandátech, ODS

⁵⁰ Viz například Antas Lukasz a Bocian Mariusz, Gas Crisis paralyses Central Europe and the Balkas, dostupné na <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2009-01-14/gas-crisis-paralyses-central-europe-and-balkans>, ověřeno 1.5.2012

⁵¹ Energetický spor zpracovala v nedávné době například Andrea Prouzová ve své Bakalářské práci, viz Prouzová Andrea, *Plynové krize 21. století v kontextu energetické politiky EU*, Masarykova univerzita, Hradec Králové, 2009, k dispozici na adrese: http://is.muni.cz/th/219577/fss_b/BC_Prouzova.doc, ověřeno 14.4.2012

⁵² Viz Bodeček Richard, *Volební pat* (bakalářská práce), Masarykova univerzita, Brno, 2011, k dispozici online na adrese: http://is.muni.cz/th/344506/fss_b/Richard_Bodecek_bakalarska_prace_Volebni_pat.txt, ověřeno 18.4.2012

získala 81, KDU-ČSL 13 a Strana Zelených 6 křesel⁵³. Jelikož vznikla lehce pravicová vládní koalice mezi ODS, KDU-ČSL a Stranou zelených, měla k dispozici přesně 100 hlasů. Stejně množství pak stálo v opozici.

Patová situace, která zablokovala funkci exekutivy v České republice, vyvolala jak opětovnou kritiku volebního systému v českých médiích⁵⁴, tak několik velmi výrazných projevů nespokojenosti i mezi politiky⁵⁵. Hlavním dopadem pak bylo problematické sestavování vlády České republiky, která by získala potřebnou většinu hlasů v parlamentu pro vyslovení důvěry, bez které nemůže začít jednat. Důvěru se pak podařilo získat až po více než šesti měsících dne 19. ledna 2007, a to za pomoci dvou „přeběhlíků“ Miloše Mělčáka a Michala Pohanky⁵⁶.

Hlavní důsledkem této situace, tedy vládě postavené na sto hlasech a dvou hlasech přidružených (získaných dodatečně a od nečlenů koaličních stran), kteří vládu spíše tolerovali a podporovali, než aby byli její integrální součástí, byla logicky větší nestabilita a nižší akceschopnost vlády a celého aparátu exekutivy, jelikož vyžadoval vysilující hledání naprostého politického kompromisu před jakýmkoliv hlasováním. Již samotný výsledek sta hlasů vůči stu ukazoval na možné budoucí problémy, které ohrožovaly i budoucí funkci předsednictví. Je navíc pravděpodobné, že pokud by nedošlo k přestoupení (respektive vystoupení) dvou poslanců z opozičního bloku ČSSD a KSČM, vláda by s největší pravděpodobností vzhledem k vysokému množství konfliktů a nepřátelství mezi politickými stranami nebyla sestavena a došlo k ústavnímu rozpuštění poslanecké sněmovny dle článku 35 ústavy České republiky⁵⁷.

Jako nejlepší řešení pro budoucí fungování vlády, zejména s přihlédnutím k blížícímu se předsednictví Evropské unii, by bylo buď jmenování velké koalice, tedy společné vlády ČSSD a ODS. Další možnou variantou bylo uzavření dohody (či smlouvy) o toleranci vlády během předsednictví České republiky Evropské unii. Oba dva tyto kroky by mohly odvrátit jinak téměř nevyhnutelný pád vlády, který visel nejen nad celým předsednictvím, ale i během posledních příprav a hrozil dokonce již před ním. Jedná se však o spekulaci autora, jelikož ani jedna z uvedených variant negarantovala jak akceschopnost koalice, v případě vlády ODS a ČSSD, tak respektování potenciální dohody, kterou by

---

⁵³ Rozpis výsledků voleb lze získat například na Volby 2006, autor neuveden, *Konečné výsledky voleb 2006 do Parlamentu ČR* viz <http://www.volby-2006.cz/clanek.php?cl=115>, ověřeno 19.4.2012

⁵⁴ Viz například Hudeček Jiří, *Volební Pat, velká koalice a nové volby*, k dispozici na <http://blisty.cz/art/28848.html>, ověřeno 24.4.2012

⁵⁵ Jako příklad si uveďme projev tehdejšího předsedy ČSSD Jiřího Paroubka, který přirovnal volby k situaci k únoru roku 1948. K dispozici je přepis jeho celého projevu například na *Povolební projev premiéra Jiřího Paroubka*, autor neuveden (přepis projevu Jiřího Paroubka), k dispozici na adrese: http://zpravy.idnes.cz/dokument-povolebni-projev-premiera-jiriho-paroubka-fya-domaci.aspx?c=A060608_155234_domaci_tha, ověřeno 18.4.2012

⁵⁶ Ohledně přesného výsledku hlasování viz Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, 9. schůze, 4. hlasování, 19. 1. 2007, 19:19, *Žádost vlády o ČR o vyslovení důvěry*, k dispozici na <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=44767&o=5>, ověřeno 19.4.2012

⁵⁷ Viz článek 35 Ústavy České republiky, který umožňuje rozpustit poslaneckou sněmovnu, pokud „*Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny, (...)*“, citováno z David Roman, *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*, Nakladatelství Olomouc, Olomouc, 2005

opozice s koaliční vládou uzavřela. Navíc je nutné zohlednit i nepříjemnou zkušenost politické reprezentace a voličů s takzvanou Opoziční smlouvou, která byla uzavřena mezi ČSSD a ODS.

Zůstává však faktem, že tímto směrem nebyly učiněny žádné razantní kroky, které by zabránily pádu vlády během předsednictví, a tak de facto došlo k její delegitimizaci. Cesta k pádu vlády České republiky během předsednictví přitom nebyla nijak neočekávaná. Došlo k pěti pokusům o vyslovení nedůvěry během vlády takzvané „Topolánkovy druhé vlády“, z nichž první čtyři neuspěly a teprve pátý, který proběhl během samotného předsednictví, byl úspěšný⁵⁸.

Zvláštní kapitolou pak je vývoj po pádu vlády. Standardní postup, tedy demise a sestavení nové vlády buď nově jmenovaným reprezentantem politické strany, původním premiérem (v tomto případě Mirkem Topolánkem) nebo vypsání předčasných voleb, by bylo nejlogičtější krokem. Politická reprezentace nakonec žádný z těchto kroků nevyužila⁵⁹, místo toho bylo rozhodnuto o sestavení takzvané úřednické vlády, tedy vlády sestavené z osob bez politické příslušnosti, kteří jsou přijatelní pro všechny zúčastněné strany, mají jistou reputaci a prestiž ve svém oboru a jsou ochotni participovat na politickém procesu, a tedy být jmenováni politickou stranou⁶⁰.

Po obsáhlých diskuzích o možné korupci během hlasování⁶¹ a možných dalších krocích bylo rozhodnuto, že prozatímní vláda dovládne v demisi a politické strany začaly pracovat na sestavení možných kandidátů úřednické vlády. Jméno Jana Fischera, který se nakonec stal premiérem vlády, se definitivně stanovilo 6. dubna 2012⁶² politickou dohodou mezi koaličními stranami a ČSSD. Ve čtvrtek osmého dubna pak byl oficiálně jmenován předsedou vlády prezidentem Václavem Klausem a bylo mu uloženo sestavení nové vlády⁶³.

Členové vlády Jana Fischera pak byli jmenováni zástupci politických stran a po určitých úpravách a námitkách jak ze strany nového premiéra, tak od vládních stran předal 5. května Jan

---

⁵⁸ Je zajímavé sledovat diskuzi okolo nástroje vyslovení nedůvěry, který se v posledních letech užívá čím dál častěji. Nyní je nově návrh na zpřísnění podmínek, za kterých je možné vyslovit vládě nedůvěru, který může potenciálně stížit vyvolání hlasování o nedůvěře, jelikož zavádí dodatečné podmínky, za jakých bude vyslovení nedůvěry možné. Více viz například článek *Vyslovit nedůvěru vládě by mohlo být komplikovanější*, autor neuveden, k dispozici na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1044025, ověřeno dne 19.4.2012

⁵⁹ Na druhou stranu se o těchto variantách mluvilo. ODS se vyjadřovala krátce po pádu vlády o možnosti sestavení nové vlády expremiérem Mirkem Topolánkem (šlo by o třetí sestavenou vládu), zatímco opozice mluvila buď o vládě národní jednoty (KSČM), ČSSD preferovala ponechat vládu v demisi.

⁶⁰ Uvědomuji si, že s definicí úřednické vlády je všeobecně problém, jelikož neexistují přesné definice toho, co je a co již není úřednická vláda. Základní znaky, které jsem uvedl výše, vychází z vlastního chápání pojmu a funkce úřednické vlády a ze studia diplomové práce pana Tomáše Motala, která se zabývá úřednickými vládami v České republice. Více viz Motal Tomáš, *Úřednické vlády a jejich funkce v ústavním a politickém systému ČR*, Masarykova univerzita, Brno, 2011 k dispozici online na http://is.muni.cz/th/207009/pravf_m/ured_vlady.txt, ověřeno 24.4.2012

⁶¹ Viz například přepis rozhlasového vysílání z 24. března 2009, kde se hovořilo o pádu vlády Mirka Topolánka a jeho pozadí: Šmídová Jana a Holub Petr, *Úterní vysílání aktuálně: Pád vlády Mirka Topolánka. Komentují Petr Holub, Přemysl Sobotka, Jan Hartl, Jiří Pehe a Radko Kubičko*, k dispozici online na: http://zpravy.rozhlas.cz/cro6/stop/_zprava/uterni-vysilani-aktualne-pad-vlady-mirka-topolanka-komentuji-petr-holub-premysl-sobotka-jan-hartl-jiri-pehe-a-radko-kubicko-562833?print=1, ověřeno dne 19.4.2012

⁶² Viz článek *Evropu povede statistik Fischer*, autor neuveden, k dispozici na: <http://hn.ihned.cz/c1-36630120-evropu-povede-statistik-fischer>, ověřeno 5.5.2012

⁶³ Viz článek Kubečka Josef, *Jan Fischer premiérem Česka*, k dispozici na: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/jan-fischer-premierem-ceska>, ověřeno 22.4.2012

Fischer prezidentovi Václavu Klausovi návrh na jmenování nové vlády⁶⁴. Tak pak byla následně jmenována o tři dny později, tedy 8. května⁶⁵.

4.3 Dopady na předsednictví České republiky

Pád české vlády byl samozřejmě sledován nejen v České republice jako hlavní domácí téma, ale bedlivě také v zahraničí jako téma s celoevropským dopadem⁶⁶. Faktem zůstává, že během předsednictví v období 25. března 2009 až 8. května 2009 (to jest téměř čtvrtinu předsednického období) neměla Česká republika fungující hlavu exekutivy – vládu ČR. Přestože bylo umožněno vládě Mirka Topolánka „dovládnout v demisi“, neměla tato vláda jinou než hypotetickou reprezentativní funkci. Navíc po celou dobu existovala jistota, že stávající ministři a premiér budou brzo nahrazeni jinými osobami, což znamenalo změnu osoby v druhé polovině předsednictví.

To samozřejmě mohlo znamenat změnu nastoleného kurzu. Veškeré vládní plány, které byly učiněny pro druhou polovinu předsednictví (od prvního dubna 2009), tak zcela logicky ztratily svoji validitu, jelikož mohly být zastaveny či změněny nově nastupující vládou v kterémkoliv okamžiku. Z tohoto pohledu tedy pád vlády České republiky zcela určitě předsednictví ublížil, jelikož nebylo možné programově postupovat s jistotou kupředu. Za zmínku stojí, že se podobná situace již dvakrát v historii stala. Nejdříve došlo k pádu vlády během předsednictví Dánského království v roce 1993⁶⁷ a podruhé k pak k pádu vlády během předsednictví Italské republiky v roce 1996⁶⁸. O pádu vlády České republiky však můžeme s jistotou tvrdit, že: „(...) způsob, jakým se tak v českém případě stalo, činí z českého mandátu unikát.“⁶⁹ Zbývá jen konstatovat, že: „Byť aktivity opozice (ať už parlamentní či uvnitř koaličních stran) lze označit z vnitropolitického hlediska za legitimní, jejich vyústění bylo časově nevhodné a ukázalo na provinčnost české politiky.“⁷⁰

Je však důležité si uvědomit několik zajímavých skutečností, které se z pohledu prosazování ekonomického programu zdají být velmi důležité. První z nich jsou omezená legislativní období jak Evropského parlamentu, tak Evropské komise: „Mimořádnost představoval i v červnu končící mandát EP a EK a s tím související volby do EP. Z hlediska legislativního cyklu EU totiž platilo, že

⁶⁴ Viz článek zveřejněný na Týden.cz: Husárová Lucie, *Tahanice končí: Fischer přinesl na Hrad jména ministrů*, k dispozici na adrese: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/tahanice-konci-fischer-prinesl-na-hrad-jmena-ministru_118025.html, ověřeno 22.4.2012

⁶⁵ Ibidem

⁶⁶ Příklady existuje mnoho, například článek uveřejněný v deníku Spiegel: Puhl Jan, *Will Europe Be Held Hostage in Prague Castle?*, k dispozici na: <http://www.spiegel.de/international/europe/0,1518,616495,00.html>, nebo případ článku uveřejněném v časopise Time Cendrowicz Leo, *Czech Government's Collapse Hits the E.U.* <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1887551,00.html>, obojí ověřeno 1.5.2012

⁶⁷ Viz Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 167

⁶⁸ Ibidem

⁶⁹ Ibidem

⁷⁰ Ibidem, strana 176

v předvolebním období přestávají obě instituce pracovat počátkem jara, a předsednictví tak muselo do dané doby zvládnout plánovanou legislativní aktivitu.⁷¹

Tuto skutečnost můžeme považovat svým způsobem za dvousečný meč, protože: „Předsednictví nahrála skutečnost, že jak EP, tak EK se nacházely na konci svého volebního cyklu a měly zájem vyřešit maximální množství rozpracované legislativy (...) Na druhou stranu české předsednictví mělo k prosazování programových cílů omezený čas, protože zejména EP přestal legislativně pracovat přibližně v polovině dubna, kdy se poslanci začali věnovat přípravě na předvolební kampaň pro volby do EP.“⁷²

Z hlediska prosazování legislativy tedy mělo předsednictví zkrácený čas a můžeme sledovat, že většina zásadních problémů (a přínosů) bylo opravdu schváleno či projednáno v dřívějším období, ještě za vlády Mirka Topolánka. Jde zejména o *Třetí energetický balíček*⁷³, u kterého byla nalezena shoda právě v březnu 2009⁷⁴, tedy těsně před pádem Topolánkovy vlády. Společný postoj Rady však byl vyjednáán již 9. ledna⁷⁵, tedy z kraje předsednictví a během ještě stále eskalující plynové krize. Dále byla schválena „směrnice EP a Rady 2009/125/ES ze dne 21. 10. 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie“⁷⁶ a „směrnice EP a Rady o označování pneumatik s ohledem na palivovou účinnost a jiné důležité parametry (2008/0221/COD)“⁷⁷. Kromě toho byly projednány (ale neschváleny) další energetické směrnice, mimo jiné „směrnice o označování domácích spotřebičů a pneumatik energetickými štítky“⁷⁸ a „směrnice o zvyšování energetické účinnosti budov“⁷⁹.

Stejně tak jako projednávání výše uvedených směrnic i dvě zasedání Rady pro energetiku (jedno mimořádné a jedno řádné) proběhly v první polovině předsednictví, respektive 12. ledna 2009 a 19. února 2009 (obě proběhla v Bruselu⁸⁰).

⁷¹ Citováno z Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 102

⁷² Ibidem, strana 142

⁷³ Více informací viz například článek uveřejněný na EurActiv.cz, autor neuveden, *Třetí liberalizační balíček v energetice*, k dispozici na straně: <http://www.euractiv.cz/energetika/link-dossier/liberalizace-unijni-energetiky-000055>, ověřeno 22.4.2012

⁷⁴ Ibidem

⁷⁵ Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 132

⁷⁶ Viz Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 132, celé znění *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/125/ES, ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie* je pak k dispozici na internetové adrese EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:285:0010:0035:cs:PDF>, ověřeno 4.5.2012

⁷⁷ Ibidem (Kaniok), ohledně složitější projednávání směrnice viz například zápisy a zprávy z projednávání směrnice na stránkách Evropského parlamentu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A6-2009-0218&language=CS>, *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/125/ES, ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie* je pak k dispozici na internetové adrese EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:285:0010:0035:cs:PDF>, ověřeno 5.5.2012

⁷⁸ Viz Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 133, více informací ohledně projednávání návrhu viz EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie) na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009AP0248:CS:NOT>, ověřeno 5.5.2012

⁷⁹ Celé znění *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o energetické účinnosti a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES* je k dispozici na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0370:FIN:CS:PDF>, ověřeno 5.5.2012

⁸⁰ Viz oficiální dokument předsednictví (autor neuveden), *Přehled nejdůležitějších akcí uskutečněných ze českého předsednictví: Evropa bez bariér*, k dispozici na: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_akce_cs.pdf, ověřeno 20.4.2012

Ministerské setkání mezi Běloruskem a Evropskou unií pak proběhlo 27. ledna 2009 v Bruselu a i zasedání ministrů Evropské unie s jejich protějšky z Ruské Federace proběhlo 11. 2. 2009 v Rusku⁸¹. Co se však již nestihlo byly summity Východního partnerství (7. 5. 2012 v Praze), Jižního koridoru (8. 5. 2012) a velký summit mezi Evropskou unií a Ruskem, který probíhal v Chabarovsku od 21. 5. 2009 do 22. 5. 2009, kde však již Česká republika byla zastupována novou vládou v čele s Janem Fischerem.

5. Diskuze

Předsednictví jako instituce patří podle mého názoru mezi jedny z nejhůře analyzovatelných institucí. A to ať již kvůli rotaci předsednictví a tedy změně čelních představitelů dvakrát každý rok, proměnlivé zahraniční situaci, která vyžaduje od každého předsednictví rozdílné reakce a přináší do začátku jiné výzvy pro každou zemi či díky rozdílné agendě předsednictví během „jejího půlroku“. Díky všem těmto faktorům je každý nový vstup do funkce zcela jinou zkušeností pro všechny účastníky jen ztěží objektivně porovnatelnou s předešlými zážitky.

Špatně se dá taktéž hodnotit samotný průběh předsednictví a jeho zásluhy. Je logické, že zatímco předsednictví mají začátek a konec, legislativní procesy probíhají v Evropské unii delší dobu (často i roky) a jednotlivé příspěvky je těžké až nemožné analyzovat samostatně. Naopak platí, že rychle projednané a jednomyslně schválené návrhy nemusí mít s kvalitou předsednictví nic společného, jelikož by proces probíhal nejspíše stejným tempem a ke stejnému výsledku během jakéhokoliv předsednictví⁸². U spousty aktů, jednání a spisů se tedy je potřeba vyrovnat s faktem, že jednání často probíhají zákulisně a není možné dopátrat, co bylo původním hybatelem. Přesto si troufám tvrdit, že je možné předpokládat a tvrdit u výše uvedených faktorů na základě mnou uvedené argumentace určité trendy.

Česká republika dosáhla během svého půlroku některých cílů, které si kladla v energetické rovině (viz například zmíněný třetí energetický balíček) a plynová krize, která probíhala na počátku jejího předsednictví, mohla pouze podtrhovat nutnost učinit rázné kroky v tomto směru. Dodnes nevybudovaný a stále značně nejistý projekt Nabucco, který by naplnil část programu České republiky během jejího předsednictví, je spíše zdržován obstrukcemi, nejednotností postojí vně i uvnitř Evropské unie a finančním aspektem výstavby, než tím, že by neexistovalo dostatečné množství argumentů pro jeho výstavbu. Stejně tomu bylo i ohledně projektu Nord Stream (a v důsledku i během projektu South Stream), avšak v opačném gardu.

---

⁸¹ Ibidem

⁸² Viz Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, strana 108 - 113

Pád vlády České republiky pak neoddiskutovatelně poškodil jednak jméno samotné České republiky v zahraničí a u partnerů v Evropské unii, a také samotné předsednictví jeho značnou delegitimizací a zejména nejistotou, která na něj byla vržena, a která byla dle mého soudu zcela zbytečná – stačilo mít připraveno řešení vzniklé situace pro případ pádu vlády či na dobu předsednictví uzavřít dohodu mezi vládou a opozicí.

Podle dosažených výsledků a zkoumaných dokumentů předsednictví se však domnívám, že nedošlo k velké škodě ve směru energetické politiky, jelikož většinu věcí, které si předsednictví kladlo na bedra, již buď bylo ze značné části vyřešeno, nebo by je naopak předsednictví již nebylo schopno dořešit. Výjimkou jsou pouze již zmíněné summity, které však proběhly v období nově jmenované úřednické vlády a předsednická funkce zde tedy nespádala na nelegitimní vládu v demisi, ale na ve shodě s ústavou jmenované činitele předsednické země.

Celkové dopady tedy byly výrazně slabší, než by bylo možné předpokládat před vypracováním práce. A to jak v pozitivním smyslu u plynové krize, která ani do dnešního dne nedokázala sjednotit státy Evropské unie a omezit závislost na dovozu z Ruské federace (po vybudování produktovodu Nord Stream se naopak pozice některých států výrazně oslabila), tak u pádu vlády, kdy by pravděpodobně stejně již nedošlo k výraznému a znatelnému posunu, ač zde existovala potenciální možnost spustit legislativní procesy na nových projektech.

Závěr této práce se tedy shoduje s předpokládanou slabou pozicí předsednictví ve struktuře Evropské unie a odpovídá předpokladu nutnosti vysoké legitimacy předsednictví pro jeho funkci.

Má hypotéza, před vypracováním této práce založená zejména na negativním dojmu, které předsednictví zanechalo (který bych přinejlepším označil jako „vzbuzující rozpaky“⁸³), se tedy potvrdila jen částečně.

Závěr

Česká republika vstupovala do předsednictví suverénně a s jasnými prioritami ve svém programu. Turbulentní okolnosti posledních let, zejména probíhající realitní, bankovní a úvěrová krize, recese, a po jejím nástupu taktéž krizové situace mezi Ukrajinou a Ruskou Federací, postavily předsednictví před velké výzvy hned na počátku jeho šestiměsíční cesty. Část těchto výzev se také zcela určitě odrazila na prosazování energetické politiky České republiky, jejíž prosazování je tématem této práce.

---

⁸³ Více o mediální reprezentaci, která se stručně řečeno České republice nepodařila a nadále zhoršila již tak nízká očekávání, které měla Evropská unie od českého předsednictví viz Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, strana 179 - 188

Ve své bakalářské práci jsem předložil vysvětlení, co je to samotné předsednictví Evropské unie, respektive předsednictví Rady Evropské unie a jakou roli plní ve složité hierarchii nejvyšších orgánů Evropské unie. Důležité je zejména uvědomit si to, že předsednictví a způsob, jakým probíhá, má velmi malou legislativní a zvykovou sílu, kterou by mohlo využít k prosazení svých zájmů a svého programu a je značně závislé na své obratnosti a legitimitě (mohli bychom říci i respektu) vnímané ostatními státy. Jeho hlavní zbraní je právě samotná prestiž předsednické funkce, z jejíž pozice jedná, a dále přístup k informacím, které jsou poskytovány dalšími státy. V menší míře pak zajištěním technického programu a možnost moderace diskuze. Všechny z těchto nástrojů jsou však v případě odmítnutí kooperace ze strany ostatních členů Rady Evropské unie (tedy zastoupení členských států Evropské unie) neúčinné. Předsednictví je tak svým největším nepřítelem, kdy je závislé zejména na své vlastní legitimitě a je pod palbou časté kritiky, kterou alespoň stručně vysvětluji.

Dále jsem rozebral pozadí a příčiny takzvané plynové krize, která vypukla na přelomu roku 2009 a odřízla od dodávek plynem významnou část území Evropské unie. Snažil jsem se ukázat, že pozadí této krize je hlubší a ukazuje na systémové problémy současné situace, kde je problematické samotné postavení Evropské unie (jako odběratele) a některých zemí v ní, které jsou na dovozu z Ruské federace doslova životně závislé. To chápalo i předsednictví České republiky, které do svého programu zahrnuje tuto problematiku a navrhovalo, aby se situace začala řešit. Vzniklá situace pak podpořila toto tvrzení a bylo možné ji použít jako argument pro postoje České republiky a podporu jejího předsednického programu. V tomto směru však nebylo dosaženo žádných velkých úspěchů a pozice Evropské unie jako celku (a některých zemí zejména) pak byla naopak dále oslabena například započatou (a dnes již ukončenou) výstavbou produktovodu Nord Stream.

Pád vlády České republiky, druhý rozebíraný faktor ve vztahu k energetické politice České republiky, pak byl rozebírán stejným způsobem. Nejdříve jsem se pokusil nastínit okolnosti a pozadí, které k pádu vlády vedlo, zejména silnou nejednotnost a problematickou situaci, která nastala již po volbách v roce 2006, avšak byla po dlouhých vyjednáváních nakonec vyřešena slabou koaliční vládou mezi ODS, KDU-ČSL a Stranou Zelených. Nestabilní parlamentní většina založená jen na pouhých dvou hlasech (navíc „přeběhlíků“) se pak ukázala vládě osudnou během pátého hlasování o nedůvěře, které probíhalo již během samotného předsednictví. Vláda tak nakonec padla téměř v polovině probíhajícího předsednictví, 24. března 2009.

Ač se nejednalo o první pád vlády během předsednictví, mediálně se jednalo o velmi sledovanou (a často i kritizovanou) událost. Přesto se na základě průzkumu činnosti předsednictví dá konstatovat, že na prosazování energetické politiky České republiky neměla tato skutečnost nijak zásadní vliv. Třetí energetický balíček již byl v posledním stádiu schvalování, stejně tak proběhla většina důležitých zasedání a konferencí. V kombinaci s končícím mandátem Evropského parlamentu

a Evropské komise je tedy nereálné předpokládat, že by došlo ke schválení dalších zásadních dokumentů i v případě pokračujícího funkčního období vlády premiéra Mirka Topolánka. Delegitimizace předsednictví tak byla sice validní, nicméně již nenapáchala mnoho škody. Bylo zde sice teoreticky možné, avšak nepravděpodobné otevření dalších témat z hlediska energetické bezpečnosti. Navíc zbývající summity v Ruské federaci a Bruselu ohledně Východního partnerství a týkající se energetické politiky již probíhaly pod taktovkou nové vlády Jana Fischera.

Má hypotéza se tedy potvrdila pouze částečně. Plynová krize opravdu podpořila celkovou legitimitu předsednictví, stejně jako jeho energetického programu vyzývajícího ke snížení závislosti na dovozu energetických surovin z Ruské federace. Na druhou stranu se však zcela nepotvrdila druhá část mé hypotézy. Pád vlády nepoškodil prosazování energetické politiky České republiky, anebo jen mírně díky kombinaci faktorů jmenovaných v této práci.

Summary

The goal of this bachelor thesis was to answer the question if the Russian-Ukrainian gas crisis and the fall of government of Czech Republic had any effect on the upholding of the energy policy of the Czech Republic during its Presidency of the European Union.

Both of the named factors are closely linked to the energy policy that Czech Republic presented in its program. But while the Russian-Ukrainian gas crisis was in its essence an international conflict that took place between two trade partners, the fall of the Czech Republic Government was a domestic issue.

The analysis of the Czech program identified several places in its energy policy where it specifically named the necessity of lowering the dependency of the European Union and especially its eastern countries on import of energy resources from the Russian Federation. The following crisis that escalated in the first days of the Czech Republic's presidency clearly showed that it is a valid observation and that actions preventing such events in the future should be taken – for example the building of the Nabucco pipeline. This in turn provided legitimacy for the program of the Czech Republic and its claims in the energy sector during its presidency. Despite the fact that not many steps were taken to lower the immediate dependency this was not directly the fault of the presidency itself but more of a general disagreement on the matters inside the European Union.

The fall of the Czech government on the other hand had a detrimental effect on the legitimacy of the whole Presidency of the Czech Republic. In my thesis I showed that the original roots of the issue go as far as back to the year 2006 where the parliament elections took place. Out of it came a stalemate with a 100 seats for the central and right wing political parties while the second 100 seats were in the hands of the left oriented political parties. The long-term crisis was finally turned when two members of the Czech Parliament turncoated to the center and right wing part of the parliament. Thus a fragile but ruling majority was formed which in turn allowed the formation of a new government.

The general instability of this was however widely known and despite this fact no steps were taken to prevent hostilities in the Czech Parliament during the Presidency of the European Union. Finally on the 24th of March 2009, after a long debate, the voting of no confidence took place. This vote ended the so called Second Government of Mirek Topolánek.

The fall of the Czech Government was received negatively throughout the European Union and as this thesis has shown it effectively delegitimized the entire Presidency thus making any further upholding of the energy policy extremely unlikely. But as was shown in my thesis, by the time the Government fell the major issues and policies that the Czech Republic strived to push through

were already in the final stages and due to the ending term of the European Parliament and European Commission any further legislative acts were highly unlikely. The same goes for the most important European Union summits that dealt with the energy policy. The two remaining important summits were undertaken under the new government under Jan Fischer.

This thesis proves that despite both the positive and very negative influences of the chosen factors they had very limited effect on the upholding of the energy policy of the Czech Republic in the grand scheme of things. This correlates with the assumed weak position of the institution of Presidency in the structures of the European Union and partly verifies my assumptions for this work.

Použitá literatura

Knihy:

David Roman, *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*, Nakladatelství Olomouc, Olomouc, 2005, 264 stran

Fiala Petr a Pitrová Markéta, *Evropská unie*, Centrum pro studium demokracie a kultury, druhé aktualizované vydání, Brno, 2009, 803 stran

Karlas Jan, *Forma mezinárodních institucí: teoretická analýza*, Karolinum, Praha, 2008, 206 stran

Kaniok Petr, *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, 173 stran

Kaniok Petr, *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, 240 stran

Kuhn Thomas Samuel, *Struktura vědeckých revolucí*, Oikoymenh, Praha, 1997, 206 stran

Skovajsa Marek, *Nový institucionalismus v politické vědě*, In *III. Kongres českých politologů*: Olomouc 8.10.9.2006, edit. Jan Němec a Markéta Šůstková, Praha – Olomouc: česká společnost pro politologickou vědu, 2006, 913 stran

Šlosarčík Ivo, *Politický a právní rámec evropské intergrace*, Wolters Kluwer ČR, Praha, 2010, strana 37

Elektronické zdroje:

Aktualne.cz, Tomáš Man, *Rusko chce po Ukrajině 2,4 miliardy dolarů. Za plyn*, k dispozici na internetové adrese: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=622658>

Anderson Richard J., *Europe's Dependence on Russian Natural Gas: Perspectives and recommendations for a Long-term Strategy*, uveřejněno na George C. Marshall European center for security studies, Garmisch-Partenkirchen, 2008, k dispozici na internetové adrese: http://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/MCDocs/files/College/F_Publications/occPapers/occ-paper_19-en.pdf

Antas Lukasz a Bocian Mariusz, *Gas Crisis paralyses Central Europe and the Balkans*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2009-01-14/gas-crisis-paralyses-central-europe-and-balkans>

Blínková Karolína, *Role českého předsednictví při řešení plynové krize v lednu 2009*, Masarykova univerzita, Brno, 2010, k dispozici na internetové adrese: http://is.muni.cz/th/251805/fss_b/

Bodeček Richard, *Volební pat* (bakalářská práce), Masarykova univerzita, Brno, 2011, k dispozici na internetové adrese: http://is.muni.cz/th/344506/fss_b/Richard_Bodecek_bakalarska_prace_Volebni_pat.txt

Britské listy, Hudeček Jiří, *Volební Pat, velká koalice a nové volby*, k dispozici na internetové adrese: <http://blisty.cz/art/28848.html>

Česká televize online, autor neuveden, *Plynovod Nabucco je příliš drahý, zvažuje se kratší varianta*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/173576-plynovod-nabucco-je-prilis-drahy-zvazuje-se-kratsi-varianta/>

Český rozhlas, autor neuveden, *Vyslovit nedůvěru vládě by mohlo být komplikovanější*, k dispozici na internetové adrese: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1044025

Český rozhlas, Kubečka Josef, *Jan Fischer premiérem Česka*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/jan-fischer-premierem-ceska>

Český rozhlas, Šmídová Jana a Holub Petr, *Úterní vysílání aktuálně: Pád vlády Mirka Topolánka. Komentují Petr Holub, Přemysl Sobotka, Jan Hartl, Jiří Pehe a Radko Kubičko*, k dispozici na internetové adrese: http://zpravy.rozhlas.cz/cro6/stop/_zprava/uterni-vysilani-aktualne-pad-vlady-mirka-topolanka-komentuji-petr-holub-premysl-sobotka-jan-hartl-jiri-pehe-a-radko-kubicko--562833?print=1

Euroskop, autor neuveden, *Závislost EU na dovozu plynu vzrůstá*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.euroskop.cz/8961/17712/clanek/zavislost-eu-na-dovozu-plynu-vzrusta/>

Euroskop.cz, Tichý Lukáš, *Dvě kola rusko-ukrajinské plynové krize 2009*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.euroskop.cz/46/11211/clanek/dve-kolarusko-ukrajinske-plynove-krize-2009>

EurActiv.cz, autor neuveden, *Třetí liberalizační balíček v energetice*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.euractiv.cz/energetika/link-dossier/liberalizace-unijni-energetiky-000055>

EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie), *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/125/ES, ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie*. k dispozici na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:285:0010:0035:cs:PDF>

EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie), *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o energetické účinnosti a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES*, k dispozici na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0370:FIN:CS:PDF>

EUR-Lex (přístup k právu Evropské unie), *Označení pneumatik v souvislosti s palivovou účinností ***I Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. dubna 2009 o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o označování pneumatik s ohledem na palivovou účinnost a jiné důležité parametry (KOM(2008)0779 – C6-0411/2008 – 2008/0221(COD))*, k dispozici na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009AP0248:CS:NOT>

Evropský parlament, *O návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o označování pneumatik s ohledem na palivovou účinnost a jiné důležité parametry (KOM(2008)0779 – C6-0411/2008 – 2008/0221(COD))*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A6-2009-0218&language=CS>

Georgian Times, autor neuveden, Nabucco's pipes are burning, článek k dispozici na internetové adrese: <http://www.georgiatimes.info/en/interview/65951.html>

iDNES.cz, *Povolební projev premiéra Jiřího Paroubka*, autor neuveden (přepis projevu Jiřího Paroubka), k dispozici na internetové adrese: http://zpravy.idnes.cz/dokument-povolebni-projev-premiera-jiriho-paroubka-fya-/domaci.aspx?c=A060608_155234_domaci_tha

iHned.cz, autor neuveden, *Evropu povede statistik Fischer*, k dispozici na internetové adrese: <http://hn.ihned.cz/c1-36630120-evropu-povede-statistik-fischer>

iHNed.cz, autor neuveden (mil), *Gazprom oficiálně ukončil dodávky plynu přes Ukrajinu*, k dispozici na internetové adrese: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-32339980-gazprom-oficialne-ukoncil-dodavky-plynu-pres-ukrajinu>

iHNed.cz, Černý Jan, *V plynovodech do EU klesá tlak, Gazprom viní Ukrajinu*, k dispozici na internetové adrese: <http://byznys.ihned.cz/c1-32125590-v-plynovodech-do-eu-klesa-tlak-gazprom-vini-ukrajinu>

iHNed.cz, Králíček Tomáš, *Topolánek zabodoval: Ukrajina přijme ruské pozorovatele*, na internetové adrese: <http://byznys.ihned.cz/c1-32501790-topolank-zabodoval-ukrajina-prijme-ruske-pozorovatele>

Christophe-Alexandre, *Rethinking Russia: Russia and Europe's Mutual Energy Dependence*, Journal of International Affairs, k dispozici na internetové adrese: <http://jia.sipa.columbia.edu/russia-and-europe%E2%80%99s-mutual-energy-dependence>

Motal Tomáš, *Úřednické vlády a jejich funkce v ústavním a politickém systému ČR*, Masarykova univerzita, Brno, 2011 k dispozici na internetové adrese: http://is.muni.cz/th/207009/pravf_m/ured_vlady.txt

Oficiální stránky MZV ČR, *Rada Bezpečnosti OSN*, autor článku neuveden, k dispozici na internetové adrese: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/osn/uvod_do_osn/rada_bez_pecnosti_osn_un_security_council.html

Oficiální stránky předsednictví České republiky, autor neuveden, *Co je to předsednictví v Radě EU*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-council-presidency/co-je-to-predsednictvi-v-rade-eu-503/>

Oficiální stránky předsednictví České republiky, autor neuveden, *Pracovního programu českého předsednictví: Evropa bez Bariér*, k dispozici na internetové adrese: http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf

Přehled nejdůležitějších akcí uskutečněných ze českého předsednictví: Evropa bez bariér, k dispozici na internetové adrese: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_akce_cs.pdf

Oficiální stránky Slovinského předsednictví, *Slovenian presidency of the EU 2008*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.eu2008.si/en/>

Oficiální stránky Víšegrádské skupiny, *The Visegrad Group: the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.visegradgroup.eu/>

Oficiální stránky Vlády České republiky s podtitulem *TÉMA: Přípravy českého předsednictví 2009*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tema/tema:-pripravy-ceskeho-predsednictvi-2009-35725/>

Oficiální stránky CEPS, *Centre for European Policy Studies*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.ceps.eu/>

Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, *9. schůze, 4. hlasování, 19. 1. 2007, 19:19, Žádost vlády o ČR o vyslovení důvěry*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=44767&o=5>

Pracovní program českého předsednictví: Evropa bez bariér, k dispozici na internetové adrese: http://www.euroskop.cz/gallery/38/11622-pracovni_program_ceskeho_predsednictvi_evropa_bez_barier.pdf

Prouzová Andrea, *Plynové krize 21. století v kontextu energetické politiky EU*, Masarykova univerzita, Hradec Králové, 2009, k dispozici na internetové adrese: http://is.muni.cz/th/219577/fss_b/BC_Prouzova.doc

Spiegel Online, Puhl Jan, *Will Europe Be Held Hostage in Prague Castle?*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.spiegel.de/international/europe/0,1518,616495,00.html>

The New York Times, Castle Stephen, *Europe Sends Two Missions to Promote Cease-Fire*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.nytimes.com/2009/01/05/world/europe/05union.html>

Tichý Lukáš, *Dvě kola rusko-ukrajinské plynové krize 2009*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.euroskop.cz/46/11211/clanek/dve-kolarusko-ukrajinske-plynove-krize-2009>

Tyden.cz: Husárová Lucie, *Tahanice končí: Fischer přinesl na Hrad jména ministrů*, k dispozici na internetové adrese: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/tahanice-konci-fischer-prinesl-na-hrad-jmena-ministru_118025.html

Volby 2006, autor neuveden, *Konečné výsledky voleb 2006 do Parlamentu ČR*, k dispozici na internetové adrese: <http://www.volby-2006.cz/clanek.php?cl=115>